

JURISDIKČNÍ IMUNITY STÁTŮ A JEJICH MAJETKU

ANOTACE

Liberální akademie Vám přináší článek na téma jurisdikční imunity států a jejich majetku, které je v mezinárodním ekonomickém práva tématem stále aktuálním a diskutovaným, a to i s ohledem na to, že sama Česká republika se na svou jurisdikční imunitu v posledních letech několikrát odvolávala v rámci vedených sporů s mezinárodním prvkem.

POJEM JURISDIKČNÍ IMUNITA

Jurisdikční imunita jednotlivých států a jejich majetku je projevem svrchované rovnosti a nezávislosti států, přičemž upravuje rozsah, v jakém mohou státy uplatňovat svou soudní pravomoc vůči jiným státům a jejich majetku. Povaha této jurisdikční imunity je tedy procesní, nikoliv hmotněprávní. Jinými slovy řečeno, jurisdikční imunita států a jejich majetku a její právní úprava dopadá na případy, kdy dochází ke střetu suverenity dvou států, kdy jeden stát zasáhne do jurisdikce druhého státu a tento druhý stát následně vůči prvnímu státu uplatňuje svou soudní pravomoc.

Základní význam právní úpravy jurisdikční imunity pak spočívá ve vymezení na jedné straně okruhu vztahů, ve vztahu k nimž je možno řešit spory na úrovni vnitrostátních soudů, a na druhé straně okruhu vztahů, ve vztahu k nimž je naopak možno řešit spory pouze na mezinárodní úrovni.

ZŘEKnutí SE IMUNITY

Každý stát se své imunity, kterou by jinak požíval, může vzdát jednak výslovným projevem vůle adresovaným soudu jiného státu, jednak v rámci mezinárodní či soukromoprávní smlouvy (bez ohledu na to, zda jde o smlouvu dvoustrannou či vícestrannou).

Stát se rovněž může své imunity vzdát tzv. mlčky (konkludentně), a to učiní-li jakýkoliv zásah do řízení před soudem jiného státu (např. učiní-li podání k soudu, vystupuje-li jako žalobce před cizím soudem apod.), případně provozuje-li obchodní činnost prostřednictvím státních podniků na území státu soudu.

ÚMLUVA OSN O JURISDIKČNÍCH IMUNITÁCH STÁTŮ A JEJICH MAJETKU

Úmluva OSN o jurisdikčních imunitách států (dále „Úmluva OSN“) byla přijata v prosinci 2004 Valným shromážděním OSN, přičemž jejím cílem bylo definitivně sjednotit úpravu jurisdikční imunity států, která byla do té doby velmi roztržštěná a nejednotná a vycházela zejména z mezinárodního obyčejového práva, judikatury vnitrostátních soudů, popř. bilaterálních či regionálních smluv, což zcela jistě nepřispívalo právní jistotě nejen států samotných, ale i subjektů, které s nimi vstupovaly do právních vztahů.

Podle Úmluvy OSN požívají státy imunity vůči soudní pravomoci jiných států vždy s výjimkou případů taxativně stanovených, kdy je možné imunitu jiného státu omezit, aniž by bylo potřeba výslovného souhlasu tohoto státu. Úmluva OSN rovněž ponechává určitý prostor pro další rozšíření výjimek z jurisdikční imunity, které by vyplývaly z obyčejové úpravy, avšak z obavy z příliš extenzivního výkladu tento prostor vymezuje jen pro dílčí záležitosti, které nebyly zcela vystiženy v jednotlivých taxativně stanovených výjimkách.

PRÁVNÍ ÚPRAVA ČESKÉ REPUBLIKY

Do roku 1993 byl na území České republiky zastáván názor, že cizí státy jsou imunitou ve všech případech, což fakticky znamenalo nemožnost vést před vnitrostátními soudy spor s cizím státem. Po roce 1993 však bylo toto pojetí jurisdikční imunity upuštěno.

Jurisdikční imunita států v České republice je v současné době upravena zákonem č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, ve znění pozdějších předpisů (dále „ZMPS“). Dle § 7 odst. 1 ZMPS platí, že z pravomoci českých soudů jsou vyňaty cizí státy, pokud jde o řízení vyplývající z jejich jednání a úkonů učiněných při výkonu jejich státních, vládních a jiných veřejných pravomocí a funkcí, včetně jejich majetku, který je k takovému výkonu používán nebo určen, zjednodušeně řečeno, cizí státy jsou před českými soudy nadány jurisdikční imunitou v případech, kdy vykonávají tzv. veřejnou moc (*acta iure imperii*). Naproti tomu podle § 7 odst. 2 ZMPS platí, že vynětí z pravomoci českých soudů se nevztahuje na jiná jednání, úkony nebo případy, a to v rozsahu, v němž podle obecného mezinárodního práva nebo mezinárodní smlouvy lze proti cizímu státu uplatňovat práva u soudů jiného státu, zjednodušeně řečeno, jde o jednání, která nespadají pod § 7 odst. 1 ZMPS.

Pro úplnost je nutno uvést, že ačkoliv Česká republika podpořila přijetí Úmluvy OSN a v roce 2006 došlo za Českou republiku k podpisu Úmluvy OSN, k její ratifikaci došlo až s výrazným zpožděním, a to v roce 2015.

Liberální akademie, z.s.